

«La Bíblia és el llibre que ha donat sentit a la meua vida, i Jesucrist és el centre de la Bíblia.»

Homilia del Pare Abat de Montserrat a l'enterrament del pare Andreu Marquès, que fou director de *Qüestions de Vida Cristiana*, el 5 juny de 2012.

Lm 3,17-26; Ps 102; Rm 5,17-21; Jo 5,24-29

ÉS BO D'ESPERAR SILENCIOSAMENT LA SALVACIÓ DEL SENYOR. Aquestes paraules del llibre de les Lamentacions que hem llegit, només poden prendre tot el seu significat després de la passió i la resurrecció de Jesucrist. És, també, a la llum de la pasqua que podem entendre el que ens ha dit Jesús a l'evangeli: *ve l'hora que tots els qui són en els sepulcres sentiran la veu del Fill de Déu i, si han obrat bé, en sortiran per ressuscitar.* Sí. *És bo d'esperar silenciosament la salvació del Senyor* perquè Jesucrist ens possibilita de passar *de la mort a la vida.*

És, semblantment, a la llum d'aquesta Paraula de Déu que ens ha estat proclamada, que podem copsar alguna cosa del misteri que el pare Andreu Marquès ha viscut en la seva malaltia. I dic que és un misteri perquè ell que havia estat tan home de paraula en la docència, en conferències, en diàlegs personals, en els articles, en els llibres, a causa de la malaltia, ha passat una llarga temporada sense poder parlar. Només reeixia, i encara no sempre, a dir alguns monosíl·labs o alguna frase curta. Després tornava el silenci. El silenci acompanyat, en molts casos, d'una mirada penetrant. Ho ha viscut serenament; quan li preguntava si tenia pau, em responia afirmativament, de vegades només amb un gest del cap.

En la malaltia i en la mort es palpa un aspecte molt particular del

misteri de l'èsser humà. Tan ric de possibilitats i tan fràgil per la vulnerabilitat del psiquisme i per la debilitat que pot arribar a experimentar el cos. Però és en aquesta fragilitat i en aquesta caducitat que som estimats profundament per Déu. Per això sant Pau diu que, *allà on s'ha multiplicat el pecat, la gràcia de Déu ha estat encara més abundant*. I això gràcies a *Jesucrist*, pel qual també —és encara sant Pau a dir-ho— som fets *justos* per la fe i podem viure eternament i regnar amb Crist.

El pare Andreu ha cregut fermament en el valor salvador de la creu de Jesús. Fa pocs anys, va expressar-ho en un escrit: «Estic convençut —escrivia— que el nucli de la fe cristiana, el trobem resumit en la paraula “Jesús” que vol dir “Déu salva”» (*Qüestions de vida cristiana*, 231, p. 113). En sintonia amb això, el pare Andreu es féu seva una frase que el seu mestre Paul Ricoeur repetia sovint: «La Bíblia és el llibre que ha donat sentit a la meua vida.» I el pare Andreu hi afegia: «i Jesucrist és el centre de la Bíblia» (cf. *Qüestions*, *ibíd.*, p. 130). Aquesta convicció és com el testament que ens deixa. La persona de Jesucrist, centre de la Paraula de Déu, dóna sentit a l'existència, ofereix una gran qualitat espiritual i una gran riquesa de vida i de pensament. És així, perquè tal com sentíem a l'evangeli: *el Pare, que és font de tota vida, ha fet que el Fill també ho sigui*; i encara: *els qui escolten el que jo dic i creuen en aquell que m'ha enviat, tenen vida eterna*.

Des d'aquesta base cristocèntrica fonamental, durant molts anys el pare Andreu ha reflexionat sobre la raonabilitat de la fe cristiana; ho ha fet amb la consciència d'exercir «l'ofici de pensador cristià», tal com titulà el seu darrer llibre, publicat ara fa poc més d'un any, als inicis de la seva darrera malaltia (Andreu Marquès, *L'ofici de pensador cristià d'ençà del Concili Vaticà II. Un itinerari intel·lectual*, Barcelona, Cruïlla-FJM, 2011). En el seu itinerari de reflexió intel·lectual, particularment sobre el misteri del mal i sobre la raonabilitat de la fe, el pare Andreu se sentí ajudat, segons que ell mateix confessava, pel «fet de meditar amb sant Agustí sobre la font de la llum, de la vida, de la bonesa i de la pau», com també pel de meditar amb Descartes sobre la idea d'infinít, per bé que això no li estalviava, segons que deixà escrit, «de fer i de refer el salt de la fe» (cf. *Qüestions*, *ibíd.*, ps. 119-120). En la mateixa línia, estava convençut que «les descripcions de Pascal

sobre la misèria i la grandesa de l'home i la presentació de la salvació com una superació d'aquesta misèria, superació consistent —deïa— en la comunió amb Déu, amb la consegüent capacitat per a la veritat i per al bé, amb la felicitat que se'n deriva, poden tenir un gran impacte en els homes d'avui» (cf. *ibidem.*, p. 128). No era, doncs, un il·lús sobre la realitat humana, sabia que, «l'home pot ser un llop per als altres»; però creia que Déu estimava l'ésser humà malgrat la seva fragilitat i la seva ambigüitat, d'aquí ve el títol provocador d'un dels seus llibres: *Evangelí per a Llops* (Montserrat, 1977).

La projecció intel·lectual del pare Andreu era fruit de tot el seu itinerari de vida de fe i de pregària. Nascut en el si d'una família cristiana a Molins de Rei el 1937 i batejat amb el nom de Miquel, entrà al seminari de Barcelona, però poc temps després ingressà al nostre monestir. Hi professà l'any 1958 i hi fou ordenat prevere el 1964. Obtingué la llicència en filosofia a la universitat de Lovaina i el doctorat a la Universitat Ramon Llull, d'on va ser catedràtic. La seva tasca principal ha estat la docència a la Facultat de Filosofia d'aquesta universitat i a l'Escola Filosòfico-teològica de Montserrat; des del 1970 fins al 2009, ha contribuït a la formació de molts dels preveres i dels religiosos de Catalunya, a més d'un bon nombre de laics. Compaginà la tasca docent amb algunes activitats pastorals i amb la direcció de les revistes *Documents d'Església*, primer, i *Qüestions de vida cristiana*, després. Fou, també, durant alguns anys, formador dels monjos joves del nostre monestir i Prefecte d'Estudis dels monestirs de la Província Hispànica de la Congregació de Subiaco. Durant alguns estius col·laborà a l'Institut Ecumènic de Tantur, a Jerusalem, on hi havia una comunitat de Montserrat.

Es volgué sempre molt atent als diversos corrents de pensament, des de la fenomenologia i l'hermenèutica, fins al New Age, a l'atracció pel budisme i a l'èxit dels llibres d'autoajuda. Tenen molta actualitat, també, tenint present el panorama econòmic i financer actual, les seves reflexions sobre l'economicisme i la crítica que en féu des de l'ètica i de l'humanisme cristians. El seu era, tal com havia escrit el difunt Pare Abat Cassià, «un itinerari laboriós en la recerca d'una lectura de l'experiència cristiana en el context de la modernitat. Un

itinerari tenaç, en anhel de coherència i d'autenticitat, sense pors paralitzadores i alhora amb una adhesió ferma a la persona i al missatge de Jesús» (cf. Pròleg al llibre d'A. Marquès, *Comprendre la Paraula*, Montserrat, 2001). Aquest itinerari existencial no sempre li va ser fàcil, i en algun moment li comportà lluita i sofriment. Però sabia que Jesucrist era el seu salvador, i no defallí.

Un cop jubilat de les classes universitàries, el pare Andreu volia dedicar-se a aprofundir l'obra de sant Agustí com a inspirador per a una metafísica per als nostres dies; me n'havia parlat diverses vegades demanant-me que les tasques que hagués de fer al monestir li permetessin de dur-ho a terme. Però la malaltia, que ha durat un any i vuit mesos, li ho ha impedit. Ha hagut d'experimentar el despullament total i d'aprendre la ciència pràctica de la creu salvadora de Jesús, que ell tant havia predicat com a font de la gràcia. Amb Pascal, era conscient que la salvació que anhelava, i la unió amb Déu que n'és l'essència, només es troba passat el llindar de la mort, encara que en aquesta vida se'n puguin tenir les primícies (cf. *Questions*, *ibid.*, p. 128). Ara ens hem aplegat en l'oració i oferim l'Eucaristia de Jesucrist perquè li siguin perdonats tots els mancaments i pugui arribar, en el regne del Senyor Jesús, a la salvació i a la unió amb Déu que ha anhelat.